

zameriti, da je o glasovitem Wallensteinu napisal le 30 vrstic. Gledé vojske za španski prestol ni pisatelj navedel točno vzrokov; takisto ni omenil prve delitve l. 1668., niti najslavnejših diplomatov, ki so se bavili s tem važnim vprašanjem, namreč Gremonvilla, Lobkovic in Ivana Vajkarda Turjaškega. Ravno tako ni popolnoma odkrita politika Fridrika II. proti Mariji Tereziji gledé avstrijskega nasledstva. Dobro je pa razjasnil delitev Poljske ter dokazal, da je to bilo večidel delo pruske politike (str. 384). Književnost Slovanov (stran 407—419) je lepo in obširno opisana, razen slovenske, v kateri omenja med pisatelji samo Trubarja. Da je pisatelj razširil hrvaško zgodovino, kolikor se je dalo, tudi v tem zvezku, to moramo le pohvaliti; všeč nam pa ni, da pripoveduje o Petru Velikem vse grozovitosti; da imenuje tedanje Ruse čredo živine, katero je bilo treba šele izpremeniti v ljudi (str. 233); in da o careviču Alekšu ne pove vsega, kar bi razjasnilo njegov položaj do očeta Petra Vel. Tudi o Trenkovih pandurih se je izjavil nepovoljno, češ da so osramotili sebe in hrvaško ime s svojimi grozovitostmi. Kaj je pisatelju neznano, da so čete drugih narodov razsajale ravno tako, če ne še huje, po neprijateljskih deželah?

Na strani 37. mora biti letnica 1648, a ne 1643. Avstrijske dežele so se slednjič zedinile (Tirolska z Avstrijo) leta 1665., ne pa 1673. (str. 99). „Rajadne“ knjige mesto „razradne“ je brez dvoma tiskarska pomota (str. 210). Zgodovinska resnica ni, da je Katarina I. rešila Petra Vel. iz zadrege na Prutu. Veliki vezir je bil sam prisiljen skleniti mir, ker so se mu bili uprli janičarji; le tako se je tudi Peter rešil (str. 224). Ravno taka bajka so takozvane „Potemkinove vasi“ v Krimu. Izmišljene so od tujih zgodovinarjev z namenom, da osmešé Ruse (str. 388). Nepotrebno je tolmačenje oborožene nevtralitete na dveh mestih na strani 289 in 395—396.

Iz vsega se vidi, da je Vallina zgodovina dobra v onih delih, katere je napisal samostojno; kjer se je pa preveč držal Duruya, tam mu je marsikje spodrselo, kar ne more biti na korist hrvaškemu občinstvu, ki goto želi objektivno napisane zgodovine. To bi se bilo lahko doseglo, da so bili pisatelji - zgodovinarji le malo bolj oprezní pri porabi Duruyjeve zgodovine, katero so si bili vzeli za podlago pri spisovanju občne zgodovine za hrvaški narod. J. Steklasa.

Hrvatska omladina pod zastavom Srca Isusova. Spomenica i Budnica. S dopuštenjem duhovne oblasti nadbiskupije zagrebačke. Zagreb. Tisak i naklada Antuna Scholza. 1901. Cena 1 K 20 h. — Prerano umrli dr. Andrija Jagatić je hotel navdušiti mladino za sveto vero. Hotel je,

da mladina javno pokaže svoje navdušenje za katoliške ideale. S tem je hotel hkrati tudi zajeziti pot raznim svobodomiselnim in protikatoliškim nazorom, ki se vsiljujejo tudi že hrvaški mladini. Zato je pa organiziral po celi hrvaški zemlji velike slavnosti, pri katerih se je mladina posvečevala presv. Srcu Jezusovemu in nabrala mnogo prispevkov za krasen dar sv. očetu. Ta knjiga celo gibanje navdušeno popisuje. „Spomenica“ je za lepe slavnostne dneve in „Budnica“ je za prihodnost. Knjiga hrani mnogo krasnih slik. Posebno zanimivi so posnetki iz albuma, ki ga je hrvaška mladina poklonila sv. očetu. L.

Češka književnost.

Ant. Klášterský: *Nové básně*. Salonní bibliotéka. Cena K 1.60. — Muza Klášterskega hodi po že dobro uglajeni stezi ter poje svojo posebno melodijo. Od prve zbirke „Živým i mrtvým“ do 166. str. nove zbirke ne najde čitatelj nobene izpremembe v smeri; razloček med novo zbirko in med prejšnjimi zbirkami je samo ta, da so v novi zbirki verzi malo bolj uglajeni in bolj zveneči. Nekateri kritiki imenujejo Klášterskega češkega François Coppéja v dobrem pomenu besede. Klášterský je mehke, čutapoln lirík, ki povsod najde dosti snovi za svoje pesmi. Lirična čistost krasi njegove verze, in sočutje s trpečim bližnjim se kakor spravljava mavrica razprostira nad njegovimi sanjami. Z istimi lastnostmi se odlikuje tudi nova zbirka. — V zbirki se nahaja daljša pesem „Bělouškově“, katere predmet je dvoumen izrek o štorlkjah, ki so si naredile gnezdo na strehi župnišča. Pesem bi prav prišla kakšnemu humorističnemu listu, a za „salonní bibliotéko“ ni. Gotovo jo pesnik sam izpusti iz svojih zbirk, kadar bude iznova urejeval svoje pesniške proizvode.

E. Albert: *Na zemí a na nebi*. Básně. Nakl. Fr. Šimáček v Praze 1900. — Prelagateljska spretnost že rajnega dunajskega učenjaka E. Alberta je bila sicer splošno znana, a o njegovih izvornih pesniških umotvorih se ni vedelo ničesar. Te nam podaja šele knjiga „Na zemí a na nebi“, iz katere govori ne le globok mislitelj, ampak tudi nadarjen pesnik z natanko določeno literarno smerjo. Tuintam se čitajo verzi, ki so bolj duhovita razprava nego čista poezija, ali vendar se v njih kaže istinit pesnik. Zeló zanimivo je gledati skozi le-ta drobna okenca v notranjost tega nenavadnega moža, kateri je bil vedno, četudi knez eksaktne vede, vendar tako preprost, otroško iskren človek, Čeh z dušo in telesom ter veren katoličan. Neki katoliški kritik piše o tej knjigi: „Vi znanstveni polubogi, prevzetni kozmopoliti, in zlasti vi, golijati pritlikastih napadov na vero,

pridite se učiti iz te knjige verzov!“ Najbolj so se posrečile Albertu satirične pesmi; nekatere so naravnost vzorne.

Otokar Theer: *Vj'pravy k Já.* (Symposion IX.) Nakl. H. Kosterka na Vinohradech. 1901. — Pesmi dekadenta! Vsebina skoraj cele knjige je — grešno poželenje. Naš dekadent pa to imenuje „brezmejno radovednost.“ Takoj v prvi pesmi pesnik vprašuje: „Kdaj bodem končno opojil svoje naročje z

ženo?“ S kakšno? — „To bitje dražestno, predrzno in nemoralno, pol žival in pol priroda, ostatek ljubkovanje...“ K temu predmetu se pesnik vrača zopet in zopet, da se čitatelju stadi. Dekadenčna frazeologija imenuje to „proučevati problem žene.“ — Sicer je knjiga nekak mozaik smelih, presenetljivih slik in metafor; misli — v kolikor so nove — iznenajajo čitatelja po svoji bizarnosti.
Fr. Štingl.

Glasba.

O sacrum convivium. Šestintrideset obhajilnih, presv. Rešnjega Telesa in Srca Jezusovega pesmi. Za mešani zbor, solospve in spremljevanje orgelj zložil Ig. Hladnik. Op. 39. Cena partituri 4 K. Posamni glasovi po 40 h. V Ljubljani. Založil skladatelj. Tisk Katoliške tiskarne. — Nekatero izmed teh pesmi smo že videli v prej objavljenih litografiranih izdajah. G. skladatelj je pa v tej zbirki izdal mnogo novih napevov, ki kažejo njegovo veliko zmožnost. Pesmi so prirejane za različno proizvajanje, solospvi se vrste z zbori v prijetni izpremembi. Hrepenenje po izvornosti in po efektu je pa posebno v harmonizaciji zavedlo g. skladatelja često v jako čudne izpremene. Postopu glasov bi se dalo marsikaj oporekati. Modulacija ima mnogo neutemeljenih skokov. Melodija se često razvija dosledno. Vendar si bo vsak pevovodja za svoj ukus lahko izbral primerno skladbo — izmed te množine. G. Hladnik ne gleda toliko na celoto, kolikor na to, da so posamezni stavki melodični. Zato preprosto uho rado poslušša njegove pesmi tudi takrat, kadar jim strokovnjaki opravičeno ugovarjajo. Izdaja je jako lična in pripravna; skladatelj jo poklanja gosp. kanoniku Matiju Jerihu k zlati maši.

Dve latinski maši: „Missa in honorem s. Joseph“ in „Missa in honorem s. Laurentii“ sta izdala dva ljubljanska bogoslovca. Obe sta zloženi za moški zbor. Prvo je zložil gosp. Frančišek Kimovec ter jo poklonil gospodu dr. Jožefu Lesarju, svojemu bivšemu ravnatelju v Alojzijevišču, drugo pa gospod Stanko Premrl. Obe maši sta zloženi zelo skrbno in pričata, da sta se oba mlada skladatelja temeljito izobrazila v glasbenih ukih. Slog jirna je čist in kompozicija skrbna. Oba dajeta upanje, da ju bomo še večkrat z veseljem pozdravili na glasbenem polju. Založila sta oba sama svoji skladbi. Cena je po 1 K.

Buri pridejo! Koračnica. Zložil in blagorod. g. Sadnikarju, c. kr. živinozdravniku v Kamniku, prijateljsko poklonil Jos. Skorpik. Cena 1 krona. Založil A. Turk. Ljubljana, 1901. Katol. tiskarna. — G. Skorpik nam podaja krepko zaokroženo koračnico, ki se ne odlikuje ravno toliko po svoji originalnosti, kolikor po svežem duhu, ki jo preveva. Izšla je v dveh izdajah: za klavir in za citre.
E L.

To in ono.

Naše slike. G. Anton Koželj se je pridno vadil v portretiranju. Na str. 329. podajemo portret iz večje zbirke. Krepek mladenič, pravi kranjski dečko, trmoglav, pa pošten, pogumen in neupogljiv nam zré iz oči v oči. V naslednjih številkah bomo podali še več takih Koželjevih portretnih študij. — Na str. 345. pa je Sv. Lovrenc po pomoti dobil ime sv. Vida, kar naj čitatelji blagohotno popravijo. Sv. Lovrenc je bil diakon in mučenik; pred njim je raženj, na katerem je končal

svoje Bogu posvečeno življenje. — Na božjo pot se vozi vesela pisana družba (str. 353). Svete pesmi se glasé v mešanem zboru, in rožni venec in litanije se molijo in pojó med ropotanjem koles. Romanja so ljudstvu potrebna. Koliko sv. zakramentov se sprejema ob teh prilikah! A tudi če se ne oziramo na čisto versko stran romanja, moramo priznati, da je preprosto ljudstvo potrebno, da gre včasih iz rojstnega kraja med svet, da vidi kaj novega in se razvedri. Gospóda hodi v kopališča in letovišča, kjer